

و پیشنهاد نامه محروم

شماره ۵

است، برای تبهکاران و ستم کاران جز خسran و گمراهی نیاورد:

(وَنَزَّلْتُ مِنَ الْقُرْآنَ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ
الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا) اسراء، آیه ۸۲
امام حسین (ع) قرآن مجسم و سند حقانیت قرآن بود،
همان گونه که در زیارت ناحیه مقدسه امام عصر (عج)
می خوانیم: «كنت للقرآن سندًا وللامة معضداً».

این از یک نگاه که قرآن من حیث المجموع در وجود امام

تجلى عینی دارد و امام آینه تمام نمای قرآن است.
از نگاه دیگر، در قرآن آیاتی است که به طور خاص ناظر به
امام حسین (ع) است، یا به حالات ویژه آن حضرت تفسیر
شده است و نیز آیاتی که آن حضرت در مناسبت‌های مختلف
به آن‌ها استناد جسته و با همان‌ها سخن گفته است. اینک

پاره‌ای از این آیات را می‌نگریم. بحار الانوار، ج ۴۴ ص ۲۱۷

مقدمه

قرآن، کلام آفریدگار جهان است و امام، مصدق عینی این کتاب آسمانی. آنچه در ادامه می‌آید، بخشی از کتاب «کربلا، نقشه راه» به قلم حجت‌الاسلام والمسلمین محمدتقی رهبر است که از سوی موسسه بوستان کتاب منتشر شده است.

امام حسین (ع) قرآن ناطق

معارف و شرایع و فرهنگ و اخلاق و سطر سطر کتاب دین را امام حق عینا و عملا به نمایش می‌گذارد. قرآن کتاب صامت است و امام قرآن ناطق. و هم او تراز حقانیت دین است و صراط مستقیم ایمان را تنها در راه و روش امام باید جست‌وجو کرد. اگر قرآن را از امام حق جدا کنید، قرآن ابزاری می‌شود برای محو قرآن و به جای بت می‌نشیند، آن‌گونه که معاویه در صفین عمل کرد و با بالا بردن قرآن بر نیزه‌ها کتاب‌الله ناطق: امیرمؤمنان (ع) را در عرصه رویارویی ایمان و نفاق و اسلام و کفر در تنگنا نهاد و موجب گمراهی ساده‌دلان شد. از این رو اگر قرآن برای مؤمنان شفا و رحمت

قرآن و میلاد امام

(وَوَصَّيْنَا إِلَيْنَا إِنْسَانَ بِوَالدِيهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا
وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا...); احقاد، آیه ۱۵

این سوره اختصاص به حسین (ع) دارد؟ فرمود: آیا سخن خدای متعال را که می‌فرماید: «ای نفس مطمئنه! برگرد نزد پروردگارت» نشنیده‌ای؟ مقصود حسین بن علی (ع) است. او دارای نفس مطمئنه است که راضی و مرضی خداوند بود و نیز یاران او از آل محمد(ص) که در روز قیامت از خدا راضی‌اند بازدار شد، از این بارداری ناراحت بود و هنگام وضع حمل نیز اظهار ناراحتی کرد. سپس حضرت صادق (ع) فرمود: آیا دیده‌اید مادری فرزند پسر بزاید و از آن ناراحت باشد؟ ناراحتی فاطمه (س) از آن جهت بود که می‌دانست فرزندش شهید می‌شود. آن‌گاه آیه کریمه در این باره نازل شد: (وَوَصَّيْنَا إِنْسَانَ بِوَالِدِيهِ أَحْسَانًا...)

امام هنگام خروج از مدینه طبیه، آیه کریمه (فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبُّ نَجْنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) (قصص، آیه ۲۱) را خواند که حضرت موسی (ع) هنگام خروج از مصر و گریز از فرعونیان قرائت کرد و هنگام ورود به مکه مکرمه آیه (وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدِينَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ) (قصص، آیه ۲۲) را قرائت نمود که موسای کلیم در ورودی شهر مدین خواند.

پیام این دو آیه این است که حضرت سیدالشهدا (ع) خروج و ورودش یک حرکت پیامبرانه است و همان‌گونه که حضرت موسی (ع) از توطئه فرعون گریخت و راهی مدین شد، امام حسین (ع) نیز از بیم فرعونیان زمانش وطن خود را ترک کرد و به حرم امن‌الهی پناه برد. هر چند یزیدیان آن حرم را ناامن کرده بودند و امام حسین (ع) برای حفظ حرمت حرم آن‌جا را نیز ترک گفت و راهی کربلا شد تا راه امنیت امتحان و حرم امن‌الهی را از آن قبله گاه عشق هموار سازد و شریعت والای احمدی را از نابودی در امان بدارد، که در این حرکت الهی پیروز عرصه جهاد شد.

قربانی اسماعیل و ذبح عظیم

موضوع اسماعیل ذبح و امر ابراهیم به قربانی کردن او به نوعی با شهادت سیدالشهدا (ع) مرتبط است. (فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبَينِ * وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ * قَدْ صَدَقْتَ الرُّءْءِيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ * إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ * وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ؛ صفات، آیات ۱۰۷ - ۱۰۱)

آن‌گاه که ابراهیم و اسماعیل تسلیم امر الهی شدند و ندادیم که ای ابراهیم! رؤیا را تصدیق کردی. بدین‌گونه ما نیکوکاران را پاداش دهیم. همانا این امتحان بزرگی است و ما با ذبح عظیم او را فدا دادیم.

فضل‌بن شاذان گفت شنیدم از حضرت امام رضا(ع): هنگامی که خداوند ابراهیم (ع) را به ذبح گوسفند به جای فرزندش

به انسان سفارش کردیم تا به والدین خود نیکی کند، مادرش او را با ناراحتی حمل کرد و با ناراحتی وضع حمل نمود و حمل و شیرخوارگی اش سی ماه است....

در تفسیر این آیه کریمه امام صادق (ع) فرمود: «جبرئیل نزد پیامبر اکرم (ص) آمد و گفت: فاطمه (س) فرزندی می‌آورد که امت پس از تو او را شهید می‌کنند. همین که فاطمه (س) باردار شد، از این بارداری ناراحت بود و هنگام وضع حمل نیز اظهار ناراحتی کرد. سپس حضرت صادق (ع) فرمود: آیا دیده‌اید مادری فرزند پسر بزاید و از آن ناراحت باشد؟ ناراحتی فاطمه (س) از آن جهت بود که می‌دانست فرزندش شهید می‌شود. آن‌گاه آیه کریمه در این باره نازل شد: (وَوَصَّيْنَا إِنْسَانَ بِوَالِدِيهِ أَحْسَانًا...)

در منابع روایی، اخبار دیگری به همین مضمون وارد شده است. نک: بحار الانوار، همان. در این روایات آمده: آنچه این خانواده را به تحمل این مصیبت راضی کرد این بود که خداوند امامت را در نسل او و شفا در تربت اوی و اجابت دعا زیر قبه‌اش قرار داد.

نفس مطمئنه

(يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَةُ * ارْجِعِي إِلَى رَبِّكَ راضِيَةً مَرْضِيَةً * فَادْخُلِي فِي عِبَادِي * وَادْخُلِي جَنَّتِي)؛ فجر، آیات ۳۰-۳۷
ای نفس مطمئنه! به سوی پروردگارت بازگشت کن در حالی که تو از او راضی و او از تو راضی است. سپس در زمرة بندگانم در آی و به شهادت من وارد شو.
این آیه مبارکه بنا به تفاسیری که از آئمه معصومین: رسیده، درباره حضرت امام حسین (ع) نازل شده است. امام صادق(ع) فرمود:

اقرءوا سورة الفجر فی فرائضکم و نوافلکم فانها سورة الحسین(ع) و ارغبو فیها رحمکم الله. فقال ابواسمه و كان حاضر المجلس كيف صارت هذه السورة للحسین (ع) خاصة؟ فقال: الا تسمع الى قوله تعالى: (يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَةُ ارْجِعِي) السورة. انما يعني الحسین ابن علی صلوات الله عليهما فهو ذوالنفس المطمئنة الراضية المرضي و اصحابه من آل محمد: هم الراضيون عن الله يوم القيمة و هو راض عنهم و هذه السورة فی الحسین بن علی و شیعه آل محمد(ص)
خاصه فمن ادمن قرائة الفجر كان مع الحسین(ع) فى درجته فی الجنۃ ان الله عزیز حکیم؛ سفينة البحار، ماده فجر و بحار الانوار، ج ۴۴ ص ۲۱۹.

در نمازهای واجب و نافلهای خود سوره فجر را بخوانید که آن سوره حسین (ع) است و بدان راغب باشید تا خدایتان رحمت کند. ابواسمه که در مجلس حاضر بود گفت: چگونه

اسماعیل امر فرمود، ابراهیم آرزو کرد که اسماعیل را به جای آن گوسفند ذبح می‌نمود تا پاداش پدری را بيرد که با دست خود فرزندش را ذبح می‌کند و مستوجب بالاترین درجات مصیبت دیدگان باشد. خداوند متعال به ابراهیم وحی نمود،

محبوب‌ترین خلق من نزد تو کیست؟ ابراهیم گفت: خلقی محبوب‌تر از محمد(ص) نیافریده‌ای. خداوند فرمود: او را بیشتر دوست داری یا خود را؟ ابراهیم گفت: او را بیشتر از خودم دوست می‌دارم. خداوند فرمود: فرزند او را بیشتر دوست داری یا فرزند خودت را؟ ابراهیم گفت: فرزند او را. خداوند فرمود: قتل او به دست دشمنان برای تو دردنگتر است یا ذبح فرزندت در طاعت من؟ ابراهیم گفت: قتل او دردنگتر است برای من. خداوند فرمود: گروهی که خود را از امت محمد(ص) می‌دانند، فرزند او را از سر ظلم و عداوت شهید می‌کنند، آن‌گونه که گوسفند را سر می‌برند و با این کار مستوجب غصب من خواهند شد. ابراهیم با شنیدن این موضوع آه و ناله از دل برآورد و سوگمند شد و گریست. خدا به او وحی فرمود: ای ابراهیم! سوگمندی را که از ذبح فرزندت می‌خواستی با سوگمندی حسین و شهادت او فدا می‌دهم و بالاترین پاداش مصیبت دیدگان برای تو است. سپس حضرت رضا(ع) فرمود: این است معنای قول خدا: (وَقَدِّيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيْمٍ).

در حدیث دیگر از قول حضرت رضا(ع) آمد که: خداوند اسماعیل را حفظ کرد تا دودمان وی ادامه یابد و حضرت محمد(ص) و خاندانش از این نسل پدید آیند، لذا پیامبر اکرم فرمود: «أَنَا أَبْنَى الْذِيْبَحِينَ» یعنی اسماعیل و عبدالله پسر عبدالالمطلب، جد آن حضرت. آل عمران، آیه ۱۵۴.

شهید مظلوم و امام منصور

(وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلَنَا لَوْلَيْهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا؛ اسراء، آیه ۳۲)

آن کس که مظلوم کشته شود به ولی او اقتداری خواهیم داد. پس در قتل، زیاده روی نکنید که همانا او یاری خواهد شد. از امام صادق(ع) تفسیر این آیه مبارکه را پرسیدند، حضرت فرمود: «ذلک قائم آل محمد(ص)» ولی شهید مظلوم که خدا او را یاری می‌کند، قائم آل محمد(ع) است.

در زیارت عاشورا می‌خوانیم:

فاسئل الله الذى اكرم مقامك واكرمنى بك ان يرزقنى طلب شارك مع امام منصور من اهل بيت محمد(ص)؛

از خداوندی که مقام تو را گرامی داشت و در پرتو وجود تو

مرا مشمول کرامت قرار داد مسئلت دارم خون خواهی تو را با امام منصور از آل محمد(ع) روزی من گرداند.

از معتقدات شیعیان این است که حضرت حجت(ع) انتقام

خون حضرت سیدالشہدا(ع) را خواهد گرفت.

در اصول کافی از قول امام صادق(ع) آمده که: چون روز

عاشورا کار بر امام حسین(ع) سخت شد و در محاصره دشمن

از این آیه و نظایرش استفاده می‌شود که شهادت آن حضرت مکتوب و قطعی و تکلیف الهی بوده است.

اتمام حجت پیامبر گونه

به روز عاشورا می‌رسیم و خطبه آن حضرت در برابر سپاه عمر سعد(ع) که با نومیدی از هدایت آن سپاه کفرپیشه، چون به پایان خطبه می‌رسد، این دو آیه را می‌خواند: (فَاجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَسُرَّكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غَمَّةً ثُمَّ افْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْتَظِرُونَ) یونس، آیه ۷۱ و (إِنَّمَا تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَبَّةً إِلَّا هُوَ أَخْذَ بِنَاصِيَّهَا إِنَّ رَبَّيْ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) هود، آیه ۶۵ که آیه اول از زبان حضرت نوح(ع) است هنگامی که قومش قصد کشتن وی را کردند و نوح(ع) نویستانه به آنان گفت: شما با شریکانتان همداستان شوید و بیندیشید تا چیزی از امورتان بر شما پوشیده نماند. آن گاه بی‌درنگ به حیات من خاتمه دهید. آیه دوم نیز از زبان حضرت هود(ع) است که در برابر سرکشی قوم خود گفت: من به خداوند آفریدگارم توکل کردم. هیچ جنبدهای نیست مگر آن که خداوند زمام او را در دست دارد. همانا پروردگار من در صراط مستقیم است.

و این هنگامی بود که امام حسین(ع) با شیوه پیامبرانه آنان را به تدبیر و اندیشه در کار خود فراخواند، که نادانسته به کشتن پسر پیغمبر دست نزنند و در آن مهلكه عظیم گرفتار نشوند. البته آن همه خیراندیشی سودی نبخشید!

راهیان وعده‌گاه
(لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمِ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ)؛ آل عمران، آیه ۱۵۴

بگو: اگر شما در خانه‌هایتان باشید، آنان که شهادت برایشان نوشته شده، به قتلگاه خود رسپار گردند.

این آیه را امام حسین(ع) هنگامی خواند که گروهی از جن آمادگی خود را برای یاری آن حضرت اعلام کردند و امام نپذیرفت و مسیری را که بدان مکلف بود، پیمود(مع الرکب، ج ۱۶۷ و لهوف، ص ۹۴) و افزود:

نَحْنُ وَاللَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْهِمْ مِنْكُمْ وَلَكُنْ لِيَهْلَكْ مِنْ هَلْكَ وَيَحْيَا مِنْ حَىٰ عَنْ بَيْنَهُ؛

به خدا ما تواناتریم از شما بر دشمن ولی باید هر که هلاک می‌شود با حجت و دلیل باشد و آن که احیا می‌گردد با حجت و دلیل باشد (این جهان دار امتحان است و امتحان به اختیار انسان و اتمام حجت وابسته است).

قرار گرفت و لحظه‌های شهادت جان‌سوز حضرتش فرا رسید، فرشتگان که ناظر آن صحنه دل خراش بودند، شیون و افغان برآورده‌اند، که: خدایا! با حبیب تو حسین چنین رفتار می‌شود؟ آن‌گاه خداوند سایه حضرت مهدی (ع) را به آنان نمود و گفت: «به وسیله این انتقام او را خواهم گرفت: «بهذا انتقام لهذا». کافی، ج ۱ ص ۴۶۵.

ندارند. حضرت این آیه را خواند: (إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عُمَرَانَ عَلَى الْعَالَمِ - يَنْ ذُرِيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ); آل عمران، آیات ۳۲ و ۳۳

خداوند، آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران را برگزید که نسلی از نسل دیگرند.

سپس فرمود:

والله ان محمدا لمن آل ابراهیم وان العترة الهادیه لمن آل محمد(ص).

به خدا قسم، محمد (ص) از آل ابراهیم است و عترت پیامبر از آل محمد اند.

در شب عاشورا امام حسین (ع) این آیات را خواند، که عملکرد دشمن را به تصویر می‌کشید:

(وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ * مَا كَانَ اللَّهُ يَيْدِرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَيْثَ مِنَ الطَّيْبِ...); آل عمران، آیات ۱۷۸ و ۱۷۹.

آنان که کافر شدند، نپنداشتند که اگر به آنان مهلت دهیم این خیر آن‌ها است! آنان را مهلت دهیم تا بر گناهان خود بیفزایند و عذابی خوار کننده در انتظارشان است.

خداوند، مؤمنان را به حالی که هستند رها نمی‌کند، تا پلید را از پاک جدا کند.

یاران امام حسین (ع) نیز زاهدانی پارسا و قاریان قرآن و ملازمان تهجد و تصرع بودند. امام حسین (ع) بر بالین حبیب بن مظاهر، در حال جان سپردنش چنین گفت: اللہ درک یا حبیب! لقد کنت فاضلاً تختم القرآن فی لیلۃ واحده؛ نفس المهموم، ص ۱۶۵

بارک الله به تو ای حبیب! تو مردی فاضل بودی، در یک شب ختم قرآن می‌کردی.

بالذری می‌نویسد: امام حسین (ع) روز عاشورا قرآن را در دامن همراه داشت و این دشمن را جریتر کرد تا با آن حضرت بجنگد! آری، چنین است! حال ستمگران.

قرآن، ظالمان را جز خسран نیفزايد: (وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا).

منبع: کتاب «کربلا، نقشه راه»

نویسنده: محمدبن اشعث کندی به امام حسین (ع) گفت:

ناشر: موسسه بوستان کتاب

امام حسین (ع) در قصه یحیی و زکریا

(کهیعَصْ * ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَا). مریم، آیه ۱۶ یکی از اسرار قرآن کریم، حروف مقطعه است که برای آن‌ها تفسیری آورده‌اند. اما حقیقت این است که این حروف، رموزی هستند میان آفریدگار و مخاطبان خاص قرآن و بر همگان آشکار نیست.

در برخی روایات از این رموز و پیام‌های آسمانی سخن به میان آمده است.

هنگامی که امام حسین (ع) خبر شهادت مسلم بن عقیل را شنید، اشک از دیدگان مبارکش جاری شد و این آیه را خواند. آیه کریمه، حسب تفاسیر ناظر به حمزه و جعفر است که به شهادت رسیدند و نیز امیر المؤمنین (ع) که منتظر شهادت بود. بدیهی است که مورد نزول محدودیت آور نیست بلکه فراغیر همه شهیدان - چه به حق پیوسته و چه منتظر شهادت - می‌باشد. آری، در واقعه کربلا نیز چنین بود حضرت مسلم و نامه‌رسان‌های حسین (ع) طلایه دار شهادت در این راه بودند و امام حسین (ع) و یارانش منتظران شهادت. در زیارت ناحیه مقدسه است که: امام حسین این آیه را هنگامی خواندند که مسلم بن عوسمجه شهید شد. بحار الانوار، ج ۴۴ ص ۳۹۲.

در خطبه حسین بن علی (ع) در شب عاشورا است که از علاقه به خواندن قرآن در آن لیلۃ‌القدر شهادت سخن گفت و از دشمن مهلت خواست تا به نماز و قرآن و تهجد و نیایش پردازد. و در خطبه همان شب در جمع یارانش گفت: اللَّهُمَّ أَنِّي أَحْمَدُكَ عَلَىٰ أَنْ اكْرَمْتَنَا بِالنِّبُوَّةِ وَ عَلَمْتَنَا الْقُرْآنَ وَفَقَهْتَنَا فِي الدِّينِ وَجَعَلْتَ لَنَا اسْمَاعًا وَ ابْصَارًا وَ افْتَدَنَا مِنِ الشَّاكِرِينَ؛

خدایا! تو را سپاس می‌گوییم که ما را به نبوت گرامی داشتی و قرآن را به ما آموختی و در دین فهم و فقه دادی و به ما گوش‌ها و چشم‌ها و قلب‌ها ارزانی داشتی. پس ما را از شاکرین قرار بده.

روز عاشورا، محمدبن اشعث کندی به امام حسین (ع) گفت: ای پسر فاطمه! شما چه افتخاری به پیغمبر دارید که دیگران

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ